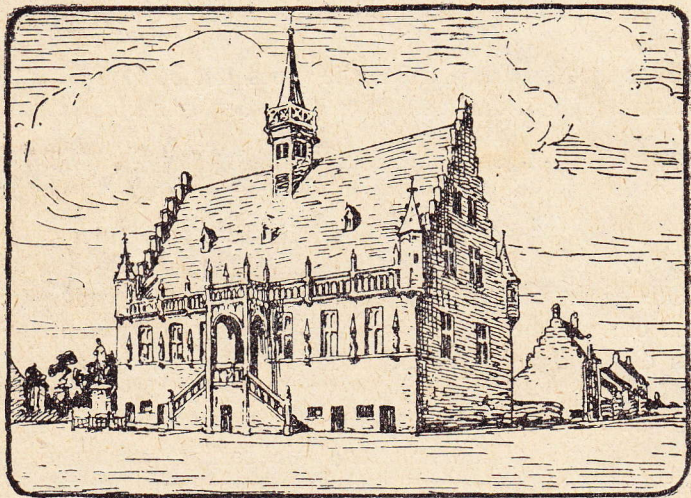

Op reis door Vlaanderen.

DAMME

Heden begeven we ons naar Damme, een stad, op een uur gaans van Brugge. Een stad, ja zeker, al is menig dorp grooter. Maar wie Damme bezoekt, er het nobel stadhuis ziet, eenige oude huizen met prachtigen gevel, het ruim hospitaal, en de statige kerk met hoogen toren, zal dadelijk begrijpen, dat deze plaats van edele afkomst is.

Ge kunt er heen reizen met een bootje uit Brugge. Een wandeling langs het kanaal is echter ook aangenaam, vooral in den zomer, wanneer de water-

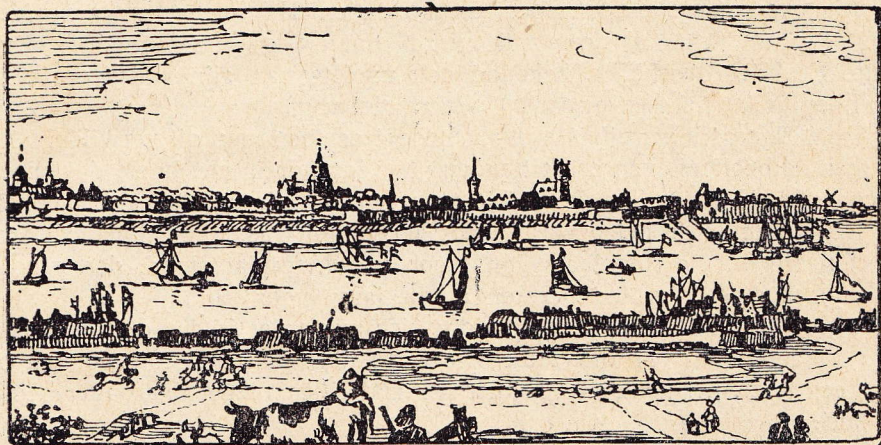
Het stadhuis te Damme.

lilies de vaart schier bedekken en de boterbloemen langs den oever als een gouden band vormen.

Eerst een woord over den oorsprong van Damme. In vroeger tijden drong een zeegolf hier diep in het land, langs Sint Anna ter Muiden, Sluis, Hoeke, Munnikenrede, dat nu geheel verdwenen is en Oostkerke, op welks kloeken, forschen toren men weleer een licht brandde voor de schippers. Die golf heette het Zwin en 't is langs daar, dat de scheepvaart plaats had, die in de 14^e eeuw Brugge tot een der bloeiendste steden der wereld verhief. Ook Sluis was toen welvarend en oude prenten toonen ons nog het beeld der ge-

meente waarin moeilijk het huidig stedeken te herkennen is. Maar nu over Damme's oorsprong en afkomst. Eens had het Zwin het land overstromd en de graaf van Vlaanderen ontbood Hollandsche dijkwerkers, om de zeegolf door kloeke dammen te breidelen. Een zware dijk moest opgeworpen worden waar Damme nu ligt. Ongelukkiglijk kon men geen grondslag leggen, omdat een bodemlooze put alle grondstoffen opslopte. Een hond sprong elken dag huilend rond die bron. De opzichter werd eindelijk zoo kwaad op het dier, dat hij het in den put wierp en onmiddellijk was de bron gedempt. De dam werd nu gelegd; een stad ontstond en ontving den naam van Hondsdamme. En ter herinnering daarvan ziet men in Damme's wapens nog een hond.

Dat is een legende, maar ze getuigt van de vele werken noodig om de zee in bedwang te houden en de kloeke dijken, waarvan Dante spreekt in zijn beroemd gewrocht, « De Hel ».

De stad Sluis en het Zwin in vroeger tijd.

In elk geval werd ook Damme een bloeiende havenstad, welker zee-wetten voor de scheepvaart over de toenmalige bekende wereld van kracht waren. En uit dien tijd dagteekenen de prachtige gebouwen, welke we nog bewonderen. Eerst het stadhuis met zijn sierlijken gevel en ruime zalen. Bij den haard ligt een reusachtige tang. „ Daarmee stak Jan Breydel zijne pijp aan, ” vertelde men ons eens, alsof men in dien tijd reeds rookte. De tang zal eenvoudig gediend hebben om het hout te keeren, maar die haar hanteerde was zeer sterk. In den toren van het stadhuis hangen twee klokken, waarvan een als de oudste van Vlaanderen geldt. Voor het gebouw staat het beeld van Jacob van Maerlant, den geleerden dichter, die zooveel schreef voor de verheffing van het volk; hij stierf te Damme in 1300.

Aan den hoek van het stadhuis bemerkt men in een haak twee steenen. En we hoorden eens vertellen : « Die twee steenen schoten bij den bouw over

en hangen er ter eere van den meester, die zoo nauwkeurig het benoodigde aantal uitgerekend had ». Maar men zegt ook, dat bij een watervloed de stad Damme zoo hoog overstroomd was. Die steenen zijn echter herinneringen uit vroegere rechtsplegingen. Vrouwen die kwaad gesproken hadden, moesten met deze steenen om den hals eene wandeling doen.

Jacob van Maerlant ligt in de kerk begraven. Men weet niet juist waar, al heeft men in den toren een gedenkplaat voor hem aangebracht. Zijn oude zerk is verdwenen: En luister hoe :

Op een dag van het jaar 1654 kwam een voorname Bruggeling naar Damme gewandeld. 't Was Joannes van Belle, een geestelijke die om de be-roerten van den tijd naar Keulen was gevlucht.

Joannes van Belle bezocht nu den pastoor en de overheden van Damme en hij wilde ook de groote schoone kerk eens zien. Toen men die kerk bouwde ten jare 1180, was Damme dus veel grooter en bloeiender dan nu.

Joannes van Belle dan moest die kerk zien. Hij was er meer geweest, want hij ging recht naar een zerk en zei, dat er een voornaam man onder rustte. Een der overheden bekende ook zoiets van zijn vader vernomen te hebben, maar hij wist er toch 't rechte niet van.

De zerk was met vuilnis en kalk bedekt en toen men dit verwijderd had zag men de beeltenis van een zittenden man, lezende in een boek, dat op een lessenaar lag. Nevens hem bemerkte men een uil... het teeken der wijsheid. Van Belle ontcijferde het opschrift, dat in 't latijn was, en nu kwam het uit, dat men hier bij de rustplaats van Jacob van Maerlant stond, den grooten Vlaamschen dichter en leermeester, uit de jaren voor 1300.

't Gerucht van die zerk verspreidde zich nu verder in den omtrek en dan ook veel verder en van alle kanten kwamen de menschen toegelopen om den steen te zien... maar wat zeiden ze? Dat Uilenspiegel daaronder begraven lag!

De lessenaar was een spiegel en dit woord gevoegd bij den uil vormde dus Uilenspiegel... En het werd nu een echte begankenis, van alle kanten kwam er volk.

De pastoor van Damme werd nijdig en liet de zerk omkeeren. Het volk bleef weg en de steen werd vergeten. Eeuwen nadien begon men weer op Van Maerlant te peinzen. Men zocht zijn graf. De steen was weg. Men had hem op straat gegooid en in 1829 aan een steenkapper te Brugge verkocht. die er de kapiteeltjes van 't kerkhofhek van Sluis uit houwde. En zoo ontstond de legende, dat Thijl Uilspiegel te Damme geboren werd.

De kerk viel later in puin en men heeft dan een deel afgebroken om van het koor een afzonderlijk bedehuis te maken.

Ja, Damme heeft nog heel wat te toonen en zit vol herinneringen aan Vlaanderen's gulden tijd. En we vertellen dit te liever, omdat in den roman « Filips van Artevelde » de lezer kennis maakt met het oude, bloeiende Damme.

N^r 4. Prijs 35 cent. — Abonn. per jaar 20,80 fr. 25 November 1922.

'T VLAAMSCH GEZIN

Geïllustreerd Weekblad

Redactie-Uitgave : Gebr. HANS, Contich.

Filips Van Artevelde

en andere verhalen

door A. HANS

